

Tallinna Linna
Keskraamatukogu

Toimetus ja taitus:

Kaarli t. 8.
Tel. 451-91.

Tellimise hind aastas

Üksuste viisi — à 50 snt.
Üksikult — à 1 kr.

Harjulane

Kuulutuste hind:

Kuulutuste küljel . . . 6 snt. mm.
Esimesel . . . . . 10 " "
Teksti sees . . . . . 12 " "
Kaitselehtlastele 50 % hinnaalandus.
Tellimisi võtavad vastu kõik komp.
päälükud ja naisosakon. esindajad

Kaitseleht Harju maleva häälekandja

Nr. 12.

25. novembril 1937. a.

X aastakäik.

Sisu:

1) Aktuse kava; 2) NKK. Harju Ringkonda tervitan... 3) NKK. Harju Ringkonna aastapäevaks; 4) Harju Naiskodukaitse 10-ne aastane; 5) Naiskodukaitse Harju Ringkonnale; 6) Mälestusi ja soove Harju Ringkonna 10-ks aastapäevaks; 7) Harju Naiskodukaitse 10-ne aastane; 8) Kõikidele jaoskondadele; 9) Kuulutus.

Naiskodukaitse Harju Ringkonna X AASTAPÄEVA AKTUS

korraldatakse Tallinnas, 28. novembril s. a. algusega kell 16.00,
Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi aulas
(Pärnu maantee 13, Jaani kiriku vastas)

AKTUSE KAVA:

1. Avamäng orkestrilt.
2. Avasõna.
3. Koorilaule Ringkonna laulukoorilt.
4. Aktuse kõne.
5. Sooloettekandeid.
6. Tegevuse aruanne.
7. Tervitused.
8. Lõppsõna.

RINGKONNA JUHATUS.

Kaitseliidu ülem kindral-major J. O r a s m a a.

N. K. K. Harju Ringkonda tervitan tänase aastapäeva puhul. Soovin kõigile — nii juhtidele, kui juhitavaile, õnne! Täna ka kõiki ilusa, tulemusrikka töö eest, mida kümne aasta jooksul suure armastusega on tehtud.

Aga meie teame kõik, et tööd veel edaspidi kõigile jätkub, — et tööd koguni rohkesti teha on.

Mina soovin Harju Ringkonnale selleks tööks edu. Tahaks näha Ringkonda ikka ühise, suure ja vaimustatud perena, kes vabatahtlikult ning ohverdavalt tööd tehes, aitab meie Eesti kodu ilusamale tulevikule vastu viia.

J. Orasmaa.

Harju Naiskodukaitse 10. aastane.

27. novembril s. a. möödub 10 a. NK. Harju Ringkonna ellukutsumisest, kuna aga üksikud jaoskonnad on töötanud 12 aastat.

Südamlikud tervitused ringkonnale hällipäevaks!

NK. Ringkond on alati heatahtlikult kaasatöötanud ja kaasarühkinud Maleva- ja allüksuste õppustel, kogumistel ja ettenähtud ülesandeid innu ja armastusega eeskujulikult täitnud.

Suurt ja tänuväärt tööd on tehtud sanitaar-, noorsoo organiseerimise- ja kasvatus-, mitmekesisel rahvuskultuuri arendamise- ja seltskondliku tegevuse aladel.

Ühisel tööpöllum on NK. Ringkonna, Maleva ja allüksuste vahel valitsenud head vahekorrad, tahe üksteist mõista ja üksteisest aru saada, mis olnud pandiks edukale koostööle.

Suurim tänu eeskujuliku ülesannete täitmise eest praegusele ja endistele ringkonna esinaistele ja juhatusele, jaoskondade juhatustele ja esinaistele ja kõigile liikmeile!

Valitsegu senine tööind ja head vahekorrad malevaga ja allüksustega ka tulevikus, mis tiivustab ja kannab ühist tööd!

Kuigi palju tööd tehtud, jätkub seda tulevikus veel külluses kõigile. Selleks õnne ja jõudu!

K. S a a r, major,
Harju Maleva pealik.

K. S a a r, major, Harju Maleva pealik.

Naiskodukaitse Harju ringkonnale.

E. M ä n n i k,
Naiskodukaitse esinaine.

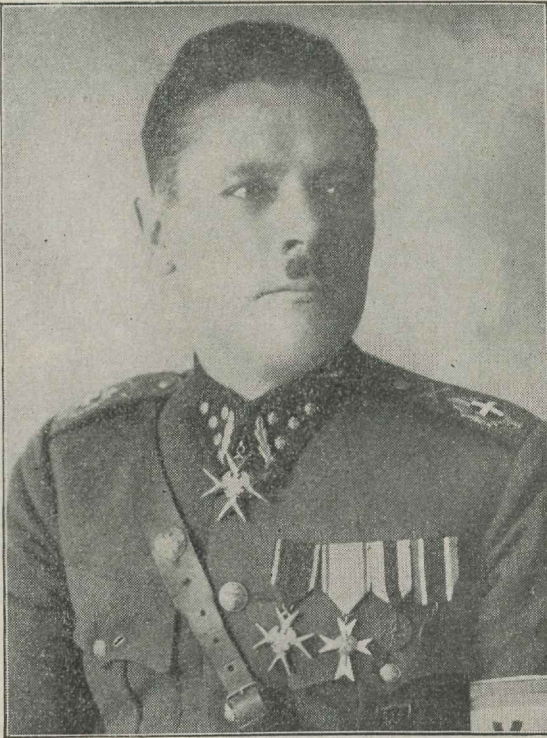
Naiskodukaitse organisatsioon tervikuna saab jooksva kuu teisel poolel 10. aastaseks. Harju ringkond võib 27. nov. vaaadata tagasi 10. a. tegevusele.

Selle ajavahemiku jooksul on Naiskodukaitse taevasinine kleit sööbinud kogu meie rahva teadvusse. Ka kõige kaugemates maakolgestes manab naiskodukaitse taevasinine riietus esile ettekujutuse auravate supikatelde juures askeldavatest naistest ja teisi pilte seoses Naiskodukaitse kui Kaitseliidu abiorgani tööga. Kuigi NKK. töö KL. abiorganina on NKK. peamiseks ülesandeks, on ta leidnud tunnustust mitte ainult Kaitseliidu juhtivatelt tegelastelt, vaid kogu meie rahvalt. Ei taha mina sellepärast pikemalt peatuda NKK. ülalnimetatud küllaltki teeneterikaste ülesannete juures, vaid lubatagu minule tuletada meele neid eetilisi väärtusi, missugused kõrvalnähetena Naiskodukaitse tegevusele KL. abiorgani tegevuse arendamisel omavad ka küllaltki hinnatava väärtuse üldrahvuslikust seisukohast. Töö naiskodukaitstes distsiplineerib isikut, arendab organiseerimise, inimeste ja olukordade objektiivset hindamise võimet, süvendab lugupidamist füüsilisest tööst, demokraatlikust ja seltskondlikust, kasvatab lugupidamist ühiskondliku varanduse vastu, altruistlikku maailma sultumist, ühiskondlikkude huvide hindamist isiklikkude huvide kõrval. Kõik nimetatut rikastab ja õilistab isikut, annab elule ilusamat ja sügavamamat sisu.

See teadmine olgu ka NKK. Harju tegelastele tänuks 10. a. jooksul tehtud kodukaitse töö eest — ja sellest teadmisest ei saagi olla ilusamat tänu.

E. M ä n n i k,
Naiskodukaitse esinaine.

Harju Naiskodukaitse 10. aastane.

O. Suursööt,
Noorte Kotkaste Harju Maleva vanem.

Kindlasti vanem kui 10-ne aastane on Harju Naiskodukaitse pere, aga seegi aeg on läinud märkamatuult mööda. Mäletan esimesi üksikuid naiste salgakesi, kes üsna tagasihoidlikult ja häbelikult asusid kaitseliitlaste õppusel olles, võileibu ja sooja teed valmistama ning häbenedes oma väga isevärki „vormi“ (kaitseliidu käeside pool põiki üle rinna), püüdsid kõigiti abiks olla meie vabatahtlikule kaitseorganisatsioonile. Sorides „Kaitse Kodu“ 1926. a. numbreid, leidsin sealt ühelt veerult järgmise väljenduse: „Kõige selle töö peale vaatamata jääb kaitseliit nõrgaks, kui temale seltskond, kui temale terve rahvas kaasa ei tunne. Et seda kätte saada, on vaja puht-

sõjaliste ülesannete kõrval kaitseliidus teha ka rohkesti seltskondlikku, kultuurilist tööd tuumakate pidude, kõnekoosolekute, kontsertide jne. toimepanemise näol. Et aga niisuguseid etendusi korraldada, on esimeseks vajaduseks vastavate jõudude leidmine ja organiseerimine, on vaja meeste kõrval organiseerida ka naised ja neid virgutada nende jõukohasele kultuuritööle.

Rõõmustaval viisil ei ole naised sellest tööst ka ära öelnud, vaid on energiliselt oma ülesannete kallale asunud.

Esimeses joonis korraldasid endid kaitseliidu juurde Rapla malevkonna naised. Hiljem on ka teistes malevkondades üksikud naisosakonnad loodud, selle peale vaatamata, et naistel seni veel puudub vastav kodukord või põhikiri.“ Nii arvasin ja kirjutasin Harju maleva 1-seks aastapäevaks, aga nüüd! igatahes naiskodukaitse on ületanud kõik need tagasihoidlikud lootused ja on möödunud 10-ne aasta kestel teinud nii kultuurilisel kui organiseerimise ja kaitseliidu abistamise alal sarnast tööd ja saavutanud tulemusi, mida siis ei julgenud veel loota. Samuti kui esialgsest tagasihoidlikust ja häbelikust esinemisest on Harju naiskodukaitse edenenud korralikult ja ühtlaselt riidetatud arvuliselt jõuliseks organisatsiooniks, samuti on ka nende tegevus ja ülesannete koorem kasvanud määratu suureks. Aga Harju naine, oma mehe kõrval, ei kohku ühegi raskuse ees tagasi, vaid ülesanne rohkus ja raskus otse mitmekordistab tema tahet ja jõudu. Ei kujuta ette, Eestit ilma kaitseliiduta ja kaitseliitu ilma naiskodukaitseta.

Kui suurt kultuurilist tööd on teinud kaitseliit, eriti aga naiskodukaitse, seda teab ja tunneb iga kodanik. See mida soovisin 1926. a. on täitunud kuhjaga, eriti rõõmsad on meie kodutütred ja nooredkotskad, et neil sarnane organisatsioon abiks ja toeks on kõigis nende algatustes ja ettevõtetes. Teie 10-ndal aastapäeval minu ja minu noorte sõprade — noorkotkaste kõige paremad soovid Teile ühes südamlikkude tervitustega. Eriline tervitus neile N. K. K. Harju Ringkonna liigetele, kes algusest kuni senini on kannud seda rasket, kuid õilsat kohustust, mis naiskodukaitse ülesanneteks nimetatakse.

O. Suursööt,

Noorte Kotkaste Harju Maleva vanem.

Mälestusi ja soove Harju ringkonna 10. aastapäevaks.

Sellest on siis juba 10 aastat tagasi... Tollal põlvkõrgused lapsed on pikkuselt üle päa kasvanud, tollal siledaisse nägudesse on kaevunud kibrad ja kortsud, „nagu maanteed muredele“, tollal ühevärvilistesse juustesse on segunenud halle niite...

Tollal, 27-dal novembril 1927. aastal oli meid koos vaid 16 inimest väikses tagamajas Roosikrantsi tänaval, Harju maavalitsuse „seljataga“: KL. Maleva pealik hra O. Suursööt (nüüd noorkotkaste Harju maleva vanem), maleva sekretär hra A. Redlich (ju ammu surmale suikunud), staabi ametnik prl. Elvine Otsmann (praegu veel staabis) ja jaoskondade esindajaid. Anija, Harku, Järvakandi, Kehtna, Keila, Kloostri, Kolga, Raasiku, Raiküla, Rapla, Rii-

sepere, Saue ja Triigi naised olid kokku tulnud, et pidada esimest ringkonnakogu koosolekut, valida esimest ringkonna juhatust, arutada vastilmunud uusi „Kodukaitse naisühingu“ põhimäärusi ja leida ühiseid teid tegutsemiseks kaitseliidu ja kodumaa hüvanguks.

Koosolekut juhatas Kehtna esinaine, protokollis Rapla esinaine, juhatusse valitigi 3 esindajat Rapla malevkonnast (Arak — Kehtnast, Univer — Raplast, Kalberg — Raikülast); küllap tookordse Rapla KL. malevkonna pealiku hra Ph. Schützi vaimustavad-õhutavad ringkirjad olid mõjunud malevkonna naistessegi, et nad omasid koosoleku poolehoidu. 2 ringkonna juhatuse liiget valiti mujalt (prl. Meindorf — Keilast, prl. Zirk — Kloostrist). Neist ei ole

keegi püsinud tänaseni. Vaid 10-da ringkonna kogu koosoleku juhataja oli endine 2. mail 1937. a.

Ei olnud tollal ühtegi naiskodukaitse embleemi, ei käesidet, ei sinist kleiti ega õiget nimegi... Vaidlesime „Lindade“ ja „Lotade“ ümber, käisime paraadidel ja pidustustel riigivärvi rosettidega linnid üle rinna... Oli vaid suur otsimine — eksimisigi — tung süveneda ja tegutseda p ü h a s k o h u s e t u n d e s, et isamaa vajab meidki...

10 aastat pole igavikus midagi, riikide ajaloos, vaid väike täpe. Harju ringkonnas on see aeg olnud aga väga suur tegur, märgitsenud pidevat tõusu ja edu.

Kui esimesest ringkonnakogust võttis osa 13 jsk. esindajat, siis kümnendast oli osavõtjaid 40. Kui 1927. a. esimene ringkonna eelarve koostati 100.— kroonile, siis 1937. a. sündis see viietuhanda krooni piirides...

Need on vaid kaks kildu kõrvutamiseks ringkonna 10-aastasel kilomeetripostil, mil seisma jäädakse ja hetkeks tagasi vaadatakse tulnud teele. Needki killud näitavad kujukalt tõusu ja edu, nii arvuliselt kui sisuliselt, sama kasvu ja arengut, mis abituist hällilastest on moodustanud teadlikud organiseeritud noored, kodutütred ja noorkotkad...

Mis jääb soovida armsale koduringkonnale 10-daks aastapäevaks muud kui jätkuvat edu, edu ja õnne ning kasvamist „pikkuses, tarkuses ja armus Jumala ning inimeste juures.“

Maria Arak, NKK. peasekretär,
Harju ringkonna endine esinaine.

M. A r a k,
Naiskoduk. Harju Ringkonna end. esinaine.

Harju Naiskodukaitse 10-aastane.

27. novembril täitub 10 aastat naiskodukaitse Harju ringkonna loomispäevast. 10 aastat tööd ja tegevust, hoolt ja muret, head ja halba, täis pingutusi, kuid ka vintsutusi. 10 aasta eest tulid Maleva staapi 13 jaoskonna esitajat, et luua keskkoh, kes aitaks kaasa naiskodukaitse tähiste ülesseadmisele ning kergendaks nende kätte võitmist.

Oma 10. aastapäeval peatume hetkeks omas töös ning vaatleme, mida oleme saavutanud, kuid ka seda,

mis on pidanud olude sunnil tegemata jääma, et siis uue innu ja jõuga edasi rühmata.

Meie suurimaks ning raskeimaks ülesandeks on olnud 10-ne aasta vältel tulude hankimine nii enda kui kaitseliidu tarviduseks. Seks otstarbeks on korraldatud pidusid, loteriisid, korjandusi ning ka äri- lisi ettevõtteid. Need summad pole väiksed, üle 14 miljoni senti on hankinud virgad Harju naiste käed. Nende veeringute kogumine senti- ja kroonide haa-

Kõige esimesi Harju Naiskodukaitse liikmeid.

M. Voore,
Naiskodukaitse Harju Ringkonna esinaine.

Esimene Naiskodukaitse Harju Ringkonna juhatus.
Istub vasakult teine Ringkonna esinaine Maria Arak.

val on nõudnud üle poole tööjõust ja tööajast, on olnud ka ühtlasi närvesöövamaid ülesandeid, kuna oma kallist aaret — raha keegi nii kergesti ei loovuta.

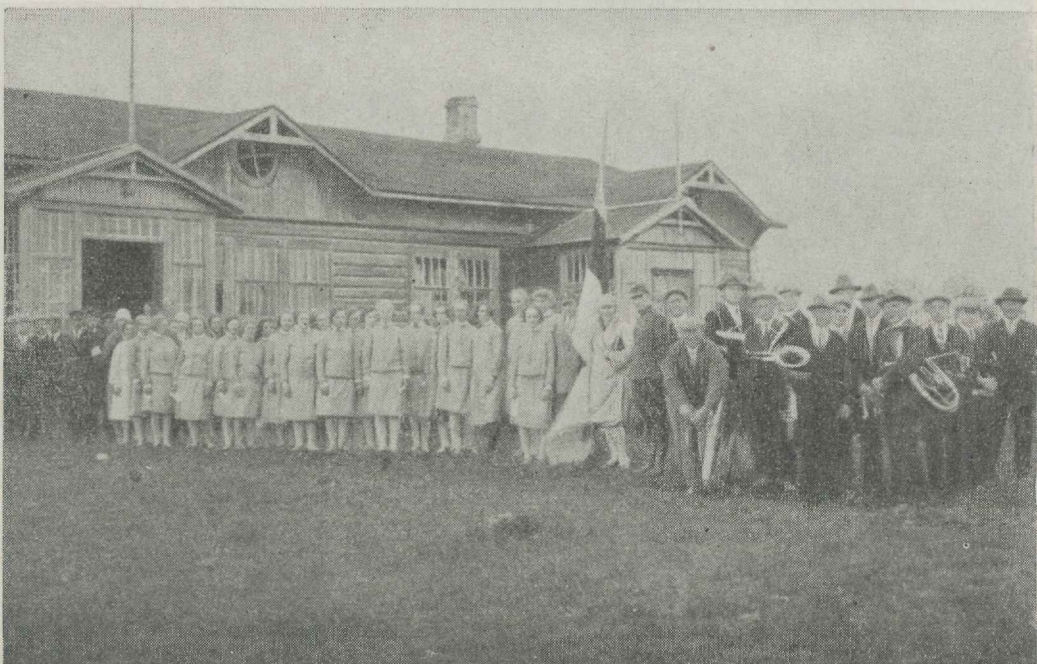
Suureks ning aeganõudvaks tööalaks on olnud ka kaitseliitlaste toitlustamine. Üle 600 korra on tulnud toitlustamisel väljas olla ning tööle on rakendatud üle 3000 naist.

Varustusosalal on valmistatud vorme kodutütardele, noorkotkastele, pluuse ja käesidemeid malevlastele, on annetatud 5-le malevkonnale lipud, sisustatud kaitseliidu kodusid.

Sanitaaralal on muretsetud sanitaarpaunad, abi antud üle 1000 korra ning samariitlasi tööle rakendatud ligi 400.

Kuna kaitseliidu töö nõuab naiskodukaitsjailt teadmisi ning oskusi, siis on alatasa tulnud osavõtta kursusist ning täiendada end mitmekesistel aladel. 10-ne aasta jooksul on korraldatud 55 sanitaarkursust, 2 massitoitluskursust, varustusvalmistamise, siseteenistuse kursusi, loenguid ning enesearendamise otstarbekursusi üle 100 ning 15 õppereisi.

Tähtsaks ülesandeks on viimase 5 aasta jooksul olnud noorte organiseerimine. On loodud 67 kodu-

Esimesi Harju Naiskodukaitse liikmeid.

Praegune Naiskoduk. Harju
Ringkonna juhatus. Keskel
Ringkonna esinaine
M. Voore.

tütarde rühma 1200 kodutütrega. Arusaades noorte kasvatamise suurest tähtsusest, on see küsimus olnud naiskodukaitse südame asjaks ning abistatud alati noori nii kodutütred kui noorkotkaid.

Peale otsekoheste kaitseliidu töö on rakendatud end tööle väljaspool kaitseliitu. On abistatud vaeseid, korraldatud jõulupuid, osa võetud üldtähtsusega päevade korraldamisest, püstitatud ning hoiatud korras mälestusmärke langenuile, ülalpeetud lasteaedu.

On möödunud 10 töörikast aastat, kuid imelikul kombel pole märgata vähenemist naiskodukaitse tööl. See kasvab alatasa, tuues juure kohustusi ning uusi alasid. Sarnaseks riiklikult ülitähtsaks ülesandeks on sanitaarvarustuse muretsemine, mis on annud juba rohkem tööd ning suurendanud märksa meie kohustusi. See töö on aga alles algastmel, ning sel alal seisab ees veel hiigeltöö, mis nõuab palju aega, vaeva ja pingutusi. On ju tõsiasi, et töötajal käel ei puudu tööd, laisal aega.

Vaadeldes oma tööd, võime astuda 11-dasse aastasse teadmiseaga, et oleme töötanud oma parema äranägemise järele, oleme oma töösse rakendanud naiselikult hella ning abipakkuva hinge, oma parema mõistuse, oma 10-aastased kogemused, väsimata jalad, töökad käed ning sagedasti ka oma nõrga kuid visa turja. Kui siiski veel palju on jäänud tegemata, siis pole selles nii palju süüdi meie, kui olud, kitsad olud, milledest meie, Harju naised, enamikus pärit, mis seovad meid käest-jalust. Kõik need minutid, tunnid, päevad pole võetud ainult puhketundidest,

vaid on tulnud kahe- ja kolmekordistada oma kodust töötamiskiirust, et jatkuks aega kodukaitse tööks. Kivi kivi peale on kantud kokku, et valmiks kaunis kodu, ilus Eesti.

Harju naiskodukaitsjad! Olete teinud tõhusat tööd. Loendamata jäävad kõik teie vilkad jala astumised, käbedad käeliigutused, enam varju aga jäävad need mured, mis muljunud teid päevi ja öid oma kavatsuste elluviimisel. Kes suudaks ehk hakkakski lugema neid tunde, mida kulutatud murede ja mõtete mõlgutamiseks — mis teha, kuidas teha. Emaarmastusega olete andunud kodukaitse tööle. Tahe kasulik olla oma väikesele kadakasele kodule on teid tiivustanud. See on olnud armastuse töö, vabatahtlik töö ja ainult vabatahtlikul tööl võib olla jõud, mis paneb unustama väsimuse ja vaeva, särama silmad, lõõritama hääle ning teeb rõõmsaks meele. Oma 10. aastapäeval võime nautida täielikku tööõõmu, võime kokku tulla, et ühiselt mõtteid mõlgutada ning koos rõõmsad olla kui ühine pere, ühisele aatele tiivistatud hinged.

Kuid oma 10. aastapäeval ei unusta ka meie, et palju on tehtud, kuid veel enam on teha. Töö suureneb üha, ning meie peame ikka rohkem ja rohkem end pingutama, et see töö ei kasvaks meile üle jõu. Tahet ja jõudu edasi töötamiseks naiskodukaitse ridades. Tahet neile, kel seda seni vähevõitu olnud; jõudu neile, kes töökoorma all kipuvad nõrkema. Edasi vana harjulaste sitkusega!

M. Voore,
Ringkonna esinaine.

KÕIKIDELE JAOSKONDADELE.

I.

X. aastapäeva aktusest osavõtjail palun koguneda aktuse saali, Tallinna Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi (Jaani kiriku vastas) hiljemalt kella 15.45, et kõrgete aukülaste saabumisel võib kohe aktus segamatult alata.

II.

Peale aktuse korraldatakse soovijaile lõunasöök, Tallinna linna 21. algkooli aulas, Raua tän. nr. 32,

kell 19.00, mitte Tallinna Maleva õppesaalis nagu „Harjulases“ nr. 11 oli teatatud.

III.

Tuletan veelkord meelde, et laulukoori eelproov on 28. nov. s. a. Tütarlaste Kommertsgümnaasiumi saalis kell 14.00.

IV.

Aastapäevale ilmuda nk. vormis.

M. Voore,
Ringkonna esinaine.

Ootamatult võib variseda terveim ja tugevaim mees!

Haigus ja õnnetus

*võib Sindki tabada kesk kõige paremat iga — siis, kui tunned
lihastes paisuvat jõudu ja tuleviku kavatsused täidavad meeli.*

EEKS-MAJA

ELUKINDLUSTUSE POLIIS

kannab hoolt Sinu naise ja laste tuleviku eest.

EEKS-MAJA JUHATUS JA PEAKONTOR

TALLINNAS, Vabaduse väljak nr. 10. Tel. 478-08 (kodune keskjaam)